జయ సీతారామ్

(ఒక కథ)

పానుగంటి లక్ష్మీ నరసింహారావు గారు

౧

"జయసీతారామ్! జయసీతారామ్" అను పవిత్రాక్షరములు నడుమనడుమ నుచ్ఛరించుచు వ్యాఘ్రాజినమునఁ బద్మాసనస్థుఁడై యొక బైరాగి పంపాసరోవరతీరమున మహాలక్ష్మీదేవాలయమునకుఁ బ్రక్కగనున్న మామిడిచెట్టుక్రింద జపము చేసికొనుచుండెను. ఆహా! ఈ సరోవరతీరముననే కదా జానకీదేవికొఱకు జగదానందకరమూర్తియగు జానకీరాముఁడు "హా జానకీ" యని మహాకరుణముగ విలపించినాఁడు! ఈసరోవరతీరముననే కదా శ్రీరామచంద్రమూర్తి దర్శనమువలనఁ గృతార్థములైన తనకనులతోఁ బ్రాపంచికపదార్థమేదియు నిఁకఁ జూడనొల్లక, జానకీరామభక్తాగ్రణియగు శబరి యగ్నిప్రవిష్టయై తనుత్యాగ మొనర్చినది! అదిగో! ఆ మహాత్ములు సిద్ధిపొందిన ప్రదేశము మనబైరాగికెదుటి వైపున నలువదిగజములదూరమున నున్నది. ఆతనివెనుకవైపున నంతకంటె దగ్గఱగా నున్నదే యాతపస్విని తప మొనర్చుకొన్నగుహ. బైరాగికి దక్షిణపార్శ్వమున నాల్గుబారలలోనున్న పంపాసరోవరములోని పక్షులు కిలకిలలాడుచున్నవి. ఎదుటి బోడికొండపై సూర్యుఁడు కఱకఱ నుదయించుచున్నాఁడు. మహాలక్ష్మికోవెలలోని గంట గణగణ మ్రోఁగుచున్నది. 'జయసీతారామ్' అని బావాజీ గొంతెత్తి యఱచుచున్నాఁడు. ఎందఱో బైరాగులు మహాలక్ష్మీదేవాలయము చుట్టియున్న మండపములలోఁ గూరుచుండి చిలుముగొట్టములలోని పొగఁ బీల్చుచు దగ్గుచు సీతారామస్మరణ మొనర్చుకొనుచున్నారు.

అప్పు డచ్చటికొక్కయుత్తమకాంతయుఁ దలపైఁ బెద్దగంప పెట్టుకొనియున్న యొక్క కూలిదియు వచ్చిరి. ఆయుత్తమకాంత పంపాపవిత్రోదకమున స్నానమాడి మహాలక్ష్మియాలయములోనికిఁ బోయి యాదేవిని సేవించి మండపములలో నున్న బైరాగులను జూచుటకుఁ బోవుచుండఁగా "అన్నపూర్ణామాయీ! ఆయియే" యని కేకలువైచి యక్కడిబైరాగులందఱు నామె కాతిథ్య మిచ్చిరి. అంతలోఁ గూలిది యచ్చటకు రాఁగ, గంపలో నున్న గోదుమపిండి, నేయి, కందిబేడలు, పంచదార మొదలగు పదార్థము లన్నపూర్ణమ్మ యెవరెవరి కెంత కావలయునో యిచ్చి వారికి నమస్కరించి తిరిగి యింటికిఁ బోవుటకై మండపపుమెట్లు దిగుచుఁ గుడివైపుననున్న మామిడిచెట్టుక్రిందిబైరాగిని

జూచి, “అయ్యో! ఆహారపదార్థము లన్నియు నయిపోయినవి. ఈ బైరాగిని జూడనేలేదు. రామరామ! ఎంతయపచార మొనర్చితి”నని లోన ననుకొని దగ్గఱ వట్టితట్ట చేతఁ బుచ్చుకొని తల గోకికొనుచు నిలువఁబడిన దాసిని జూచి “నీవు మనయింటికిఁ బోయి యీమహాత్మునికిఁ గావలసిన భోజనసామగ్రిని దె”మ్మని కన్నడబాసతో నాజ్ఞాపించి తా నాబైరాగి యొద్దకుఁబోయి నమస్కరించి యచ్చట నిలువఁబడెను. “జయసీతారామ్” అని చేయి యెత్తి యాశీర్వదించి, “బైఠియే” యని నా బైరాగి యామెకాజ్ఞాపించెను. ఆమె యచ్చటఁ గూరుచుండి “మీ రిచ్చటకుఁ గ్రొత్తగా వచ్చినట్లున్నారు. స్వామీ! మీయీరాక యెక్కడినుండియో యడుగవచ్చునా?” యని యుర్దూబాసతో నాతని నడిగెను. “బదరీనారాయణమునుండి” యని యాతఁ డాభాషనే ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను. తరువాత నాతని నేమి యడుగవలయునో తోఁపక యూరకుండెను. ఆతఁడు కనులు మూసికొని ధ్యానైకతత్పరుఁడై యుండెను. రామనామస్మరణ మొనర్చుకొనుచు నన్నపూర్ణ యక్కడనే నాల్గుగడియలు కూరుచున్నపిమ్మట దాసి భోజనపదార్థములతో వచ్చి వాని నామెయెదుట నుంచెను. బైరాగి కన్నులు తెఱచువఱకు వేచియుండి, “స్వామీ! ఈ సేవకురాలిపైఁ గటాక్షముంచి యీవస్తువులను బరిగ్రహింపలయు” నని ప్రార్థించెను.

బైరా: ఇవి నాకేల?

అన్న: మీరు భుజియించుటకై సమర్పించుకొంటిని.

బైరా: క్షున్నివారణమునకు గోదుమ పిండియు నేయియే కావలయునా?

ఈ యడవిలో నెన్నికోటులప్రాణులు జీవించుచున్నవో! వాని కన్నిటికి ఘృతపిష్ట శర్కరాదులు లభించుచున్నవా? అదిగో చూడు, ఆచెట్టున నెన్ని జీడిమామిడిపండ్లున్నవో! నాలుగుపండ్లతో నాఁకలి శాంతింపదా? అది గాక సీతాన్వేషణకార్యమున మహాశ్రమ నొందుచు రామచంద్రమూర్తి యిటకు వచ్చి కందిపోయిన తన శ్రీపాదములను గడిగికొనుటచే నత్యంతపవిత్రములైన యీపంపాసరస్సలిలముల నమృతప్రాయముగఁ గ్రోలెదను. బస్! ఇఁకఁ గావలసిన దేమి? జయ సీతారామ్!

అన్న: స్వామీ! నాకు జ్ఞానమువచ్చినది మొదలిరువది సంవత్సరములనుండి యిక్కడ బసచేయు బైరాగులనెల్లర నిట్లే సేవించుచు నాతనువును దరింపఁజేసికొనుచున్నాను. నా ప్రార్థనము నిరాకరింపకుఁడు.

బైరా: నేను గ్రహింపనొల్లను అంత మాత్రమున నీపుణ్యమునకుఁ గొదవ లేదు.

అన్న: స్వామీ! మీకొఱకు వానిని సమర్పించితిని. తరువాత మీ చిత్తము; నా భాగ్యము. నమస్కారము; నాకు సెలవిండు.

బైరా: జయసీతారామ్.

ఆమె యక్కడకు దాదాపుగా రెండుమైళ్లదూరములో నున్న ‘ఆనెగొంది’కిఁ బోయెను. ఇక్కడిగోదుమపిండిని బంచదారను గాకు లెత్తుకొనిపోయెను.

౨

మఱునాఁ డుదయమున యథాపూర్వముగ నన్నపూర్ణమ్మ సరోవరతీర్థావగాహన మొనరించి లక్ష్మీదర్శనము కావించుకొని మండపములలోని బైరాగులకుఁ బిష్టాదు లిచ్చి పోవుచుఁ జెట్టుక్రింది బైరాగియొద్దకు వచ్చి నమస్కరించి కూరుచుండి చిన్నపుటికలోఁ బెట్టి తెచ్చిన తేనె యనఁటిపండ్లు నాతనియెదుటఁ బెట్టి "స్వామీ! వీనినైన గ్రహింపుఁ" డని ప్రార్థించెను. అతఁడు "జయసీతారామ్" అని నిమ్మళముగ ననెను. స్వరమున నిన్న నున్న ఝంకార మీదినమున లేదు నిన్నఁ బద్మాసనమునఁ గూరుచుండిన యాతఁ డీదినమున గొంతుకూరుచుండి మోకాళ్లపై శిరమును వ్రాల్చి చేతులను బిక్కలచుట్టు గట్టిగ నదిమి యేమో కాని వడఁకుచుండెను. "స్వామీ! అస్వస్థతగ నున్నారా" యని యన్నపూర్ణమ్మ యాతని నడుగ "జయసీ సీ" యని యనఁ బోయి పండ్లు దగ్గఱగఁబడఁగఁ బైయక్షరములను బలుకలేక మూల్గెను. అన్నపూర్ణమ్మ మండపములలోని బైరాగులను 'ద్వరగ రం'డని పిలిచెను. గోదుమపిండి మెదాయించువారు కొందఱు, కందిపప్పులోని రాల నేర్చి పాఱవైచువారు కొందఱు, రొట్టెలు కాల్చుటకు నిప్పు చేయువారు కొందఱు, గంజాయిజడలను దులుపువారు కొందఱునై యాబైరాగు లెవ్వరు కూడ నామె పిలుపును మన్నింపలేదు. ఇంతలోఁ జెట్టుక్రింది బైరాగి కూరుచుండినవాఁ డాపాళముగనే యటులిటు లూఁగి యట్టె వ్యాఘ్రాజినముపైఁ బడిపోయెను అంత నన్నపూర్ణమ్మ యిది మన్నెపుజ్వరపు మాహాత్మ్య మని యనుకొని చప్పున దాసిదానిచేత సందెఁడు చిదుగు లేఱించి యాతనిచుట్టు మంట వేయించి యచ్చటనే కనుపెట్టుకొనియుండెను. లోపలినుండి భూకంపప్రాయముగ నల్లలాడించు చలి చిదుగులమంటతో శాంతించునా? ఓ! పులిచర్మముపైఁ జలిచే నాతఁ డెగిరియెగిరి పడుచున్నాఁడు.

అంత నన్నపూర్ణమ్మ మండపములలోని బైరాగులయొద్దకు వెళ్లి బైరాగి పడుచున్న బాధలన్నియుఁ జెప్పెను. "జంగ్లీ బొఖార్-కుచ్ పర్వానహీఁ. అన్నపూర్ణా మాయీ! ఘర్ కూ జాయియే" యని వా రామె నోదార్చిరి. "చలిచే నెగిరియెగిరిపడుచున్నాఁడు. ఒక్క కంబళినిమ్మ" నియామె వారినడిగెను. 'నాకంబళి 'బిఛానా'లోఁ గట్టివైచితి'నని యొకఁడు 'నాకంబలి చినిఁగిపోయిన'దని యొకఁడు 'నాకంబళి జగన్నాథములో దొంగ లెత్తుకొని పోయినా'రని యొకఁడు, 'నాకుఁ గూడఁ గొంత చలిగా నున్నది కావున నాకంబళి యిచ్చుటకు వీలు లే'దని యొకఁడు పలికిరి కాని కంబళిమాత్ర మిచ్చుట కొకఁడైన నంగీకరింపలేదు.

ఔను- అందునఁ దప్పేమున్నది? ఒక్కని కొక్కనికి సంబంధము లేని సంగహీనులగుటచే నొకని వస్తు వొకని కేల యీయవలయును? ఒక్కఁడే పుట్టుచున్నాఁడు, ఒక్కఁడే చచ్చుచున్నాఁడు. ఈ నడుమనున్న మూఁడునాళ్ల సౌభాగ్యములో నొకనిపై నొకని కభిమానమెందుల కుండవలయును? ఓ! ఎవ్వఁడేమైపోయినను సరే ఎవనికిఁ గావలయును? ఇట్లు జరుపుకొనఁగలిగినయెడల నింతకం[illegible] గావల

సిన దేది? కాని కాకి గోదుమపిండి యెత్తుకొని పోవుచుండఁగా దానిని గొట్టుట యెందులకు? అన్నపూర్ణమ్మ యిచ్చిన నేయి పంచదార తాము "జయసీతారామ్?" అని సంతోషమునఁ దీసికొనుట యెందులకు? ఆనేతికొఱకే ఆపంచదారకొఱకే పదేపదే రాఁబోవు కుక్కను "జారే షైతాన్" అని కోపముతోఁ గొట్టుటకుఁ గఱ్ఱ తీసికొనుట యెందులకు? ఏమో! సంసారపరిత్యాగులమర్యాదలు సంసారుల కెట్లు తెలియును?

అన్నపూర్ణ యాలయములోని పూజరి యొద్దకుఁబోయి యాతనికంబళి తెచ్చి బైరాగికిఁ గప్పి యచ్చట నింక మంటచేయుచు రామనామస్మరణ మొనర్చుకొనుచుఁ గూరుచుండెను. క్రమముగఁ జలి యాతనికిఁ దగ్గినది. కాని జ్వరము హెచ్చిపోయెను. ఉష్ణమున కాఁగలేక యాతఁడట్టులిట్టులు కొట్టుకొనుచు నడుమ నడుమ "జయసీతారామ్" అని జ్వరతీవ్రతచేఁ దొందరగ నఱచుచుండెను. ఆతనికన్నులు చింతనిప్పులవలె నుండెను. ఆతనియొడలి వేఁడిమి రెండుబారలలో నున్న యామెకు దుస్సహమై పోయెను. ఎండ హెచ్చినకొలఁది జ్వరము హెచ్చుచున్నట్లగపడెను. అప్పటికే జాము నర ప్రొద్దెక్కినది. ఇంక జ్వర మెంత హెచ్చునో యని యామె యాందోళనపడుచు నటనే కూరుచుండెను. ఆమె యచ్చట నింక నేల కూరుచుండవలయును? తానచ్చటనున్నయెడల జ్వరము తగ్గునని కూరుచుండెనా? తాను వైద్యమెఱిఁగి యుంటచే నేదో మందో మాకో వేయఁదలఁచి కూరుచుండెనా! అట్లు కాదు. ఆతఁడట్టిస్థితిలోనుండఁగ దానింటికిఁ బోవుటకుఁ గాళ్లాడక యట్లు కూరుచుండెను. ఈమె కీయజ్ఞాన మెందులకో? తోడిమానవుని కింత సేవ యెందులకుఁ జేయవలయునో? ఆ మండపములలోని బైరాగులందఱు రొట్టె లాహరించి కిలకిలలాడుచుండ, వారిని జూచి యైన రవంత బుద్ధి తెచ్చుకొని యింటికిఁ బోయి భుజియించి పండుకొనఁగూడదా? ఊహు! అక్కడనే పీఁట పెట్టుకొని కూరుచుండెను.

ఎండతీవ్రతచేఁ గలిగిన మత్తువలన బోరలించిన తట్టపైఁ బెట్టిన చుట్టకుదుటిపైఁ దల మోపి దాసికూరుచుండియే నిద్రించుచుండెను. 'జయసీతారామ్' అని విశ్రవిరామములు లేకుండ జ్వరితుఁడఱచుచుండెను. నడుమనడుమ శ్రీరామకరామృతములు మ్రోఁడులుచిగుర్చనట్లు పాడుచుండెను. మామిడిచెట్టుపైనున్న కోవెల 'ఉఊఁ-ఉఊఁ!' అని యాతని హెచ్చరించుచుండెను, ఏబాధచేతనో కాని బైరాగి 'జయసీతారామ్' అని ప్రాకారము లదరునట్లఱచెను. మండపముమీఁదనున్న కోఁతి గుబాలునఁ గ్రిందికి దుమికి బైరాగివంక నన్నపూర్ణవంకఁ జూచుచుండెను, ఇప్పటికిఁ గూడ రామనామమెక్కడనైన వినఁబడునేమోయని కోఁతి యపేక్షించియుండును గాఁబోలు. బైరాగికొఱకుఁ దెచ్చిన యరఁటిపండ్లన్నపూర్ణమ్మ కోఁతిమొదుటఁ బడవైచెను. అవి తీసికొని కోఁతి పోఁబోవునప్పుడు దాసిదానిని రాచిపోవుటచేత, నది యులికిపడి లేచి యేడువసాగెను. అన్నపూర్ణమ్మ దాని నోదార్చి.

యింటికిఁ బోయి భుజియించి బండియొకటి తోలించుకొనిరమ్మని చెప్పఁగ నది పోయెను.

బైరాగివాగ్ధోరణి యింత యంత యని చెప్ప నలవికాదు. భాగవతశ్లోకములు కాదు. స్తవరాజములుకాదు. దండకములు కాదు. ప్రార్థనాగీతములు కావు. ఓ! తెలిపి లేకుండఁ బాడుచున్నాఁడు. ఆసన్నిపాత ప్రలాపములో నొక్క తప్పుమాటయైన వచ్చునా? ఊహుఁ. ఎంతపుణ్యాత్ముఁడో! ఆహా! ఇట్టి యపస్మృతి కంటె నదృష్టము మఱియొక్కటి యున్నదా?

మండపములలోని బైరాగులు "రోటీ ఖానా గంజా పీనా వగైరాలు" కానిచ్చుకొని కునికిపాటులు పడుచున్నారు. మధ్యాహ్నము మూఁడుగంటలు కావచ్చినది. అంతలో బండి వాఁడును దాసియు నన్నపూర్ణయొద్దకు వచ్చి నిలువఁబడిరి. మామిడిచెట్టువఱకుఁ దీసికొని వచ్చుటకు దారిలేకుంటచే నూఱుగజముల దూరమున మలుపులో బండి నిలిపి బండి వాఁడు వచ్చినాఁడు. ఆతనిఁజూచి యన్నపూర్ణ లేచి బైరాగియొద్దకు వెళ్లి "స్వామీ! స్వామీ!" యని చెవియొద్ద గట్టిగ నఱచెను. అతఁడు 'ఊఁ' అనలేదు కదలలేదు. కనులువిప్పఁ బ్రయత్నింప నైనలేదు. అంతబండివాఁ డాతనిని దలవైపున, నన్నపూర్ణ పాదములవైపున, దాసి నడుము నొద్దను బట్టి యెత్తి కష్టమునఁ దీసికొనిపోయి బండిలోఁ బెట్టిరి. ఆతని చిన్నమూటయు వ్యాఘ్రాజినమును బండిలో వేయించి యామె వెనుక నడచుచు బండి తోలించుకొని యిం టికిఁ బోయెను.

౧౨

3

స్మృతిరాకముందు బైరాగినోట సేమందు లన్నపూర్ణమ్మ పోయించెనో కాని స్మృతి యాతనికిఁ గలిగినతరువాతమాత్ర మాతని కొక్కమందైన నిప్పింపలేకపోయెను. ఎన్ని విధములఁ దాను బతిమాలినను, నెందఱిచేఁ జెప్పించినను నాతఁడు మందు పుచ్చుకొనుట కంగీకరింపలేదు. పట్టెఁడుతులసి మంచినీటిలో వైచి రెండుజాములు నాననిచ్చి, యది వడియఁబోసి యానీరుమాత్ర మిమ్మని యాతఁడు కోరెను. ఆప్రకారమే యామె యొసఁగుచుండెను. ఇట్లు పదునైదుదినములు గడచిన వెనుక నాతఁ డారోగ్యదశ నొందెను. ఒకదిన మున నన్నపూర్ణయు నాతఁడు నిట్లు మాట లాడుకొనుచుండిరి.

బైరా: అన్నపూర్ణా! దిక్కుమాలిన వాఁడనైన నన్ను రక్షించి నీవు మహాపుణ్యమును గట్టుకొంటివి. నిన్ను శ్రీరామచంద్రమూర్తి రక్షించుఁగాక 'యని యాశీర్వదించుటకంటె నేను జేయఁగలది యేమున్నది? నే నింకఁ బోయెదను. జయసీతారామ్.

అన్న: స్వామీ! అప్పుడే పోయెదరా? ఇఁక నాల్గుదినము లుండరాదా?

బైరా: తగదు. ఇప్పుడే పోయెదను. జయసీతారామ్. (పోఁబోవును).

అన్న: మహాత్మా! ఒక్కనిముస మాగుఁడు. నాకష్టసుఖములు రవంత మనవిచేసికొందును. నాకుఁ బుణ్యగతి యెట్లు కలుగునో మీ రానతీయవలయును. మీరు మహామహులవలె నున్నారు. మీ రెఱుఁగరాని దుండదు. ఏదైన

మంత్రమే యుపదేశింతురో మఱి యేమార్గమైన బోధింతురో మిమ్ము నమ్మియున్నాను. ఒక్క యసత్యమైన లేకుండ నాపూర్వచరిత్ర మనవిచేసికొందును. మీదయకు నేనర్హురాలనని మీకుఁ దోఁచినయెడల నే నన్నుఁ దరింపఁ జేయవలయును.

బైరా: అందఱను దరింపఁజేయువాఁడా శ్రీరామచంద్రమూర్తియే. అయినను నీవేమి చెప్పఁదలఁచితివో సంక్షేపముగఁ జెప్పుము.

అన్న: సంక్షేపముగనే చెప్పెదను. నేనాంధ్రజాతిలోనిదానను. శూద్రకులసంభవను. మావాసస్థానము చిరకాలమునుండి బళ్ళారి. మాయింటిపేరు బళ్ళారివారు. నాతల్లి నన్నుఁ గని చనిపోయినది. మాతల్లి మరణించినప్పటినుండియు మాతండ్రి హృద్రోగపీడితుఁడై యుండి నాపెండ్లియైనఁ జేయకుండఁ జనిపోవుదునేమో యను భయముచే నాకు నాల్గవయేఁటనే పెండ్లి చేసినాఁడఁట. నాపెండ్లియయిననాల్గుమాసములకే నాతండ్రి గతించినాఁడఁట. పిమ్మట మేనమామ సంరక్షణమున నాకు యుక్తవయస్సు వచ్చువఱకుంటిని. అటుపైని పంపామహాలక్ష్మిని సేవింపఁదలఁచి యామహాక్షేత్రమున నిండ్లు లేకుంటచే నానెగొందిలో నిరువది సంవత్సరములనుండి నివసించుచున్నాను. అయ్యయ్యో! ముఖ్యమైన సంగతి చెప్పుటయే మఱచిపోయినాను

బైరా: ఏదది?

అన్న: నాత్తండ్రి పోయిన కొలఁదిదినములకే నాభర్త యెచ్చటికో పాఱిపోయినాఁడఁట. ఆతఁ డెక్కడనో మరణించినట్లు కొన్నినిదర్శనము లున్నవని మా మేనమామ చెప్పినాఁడు. యుక్తవయస్సు వచ్చినపిమ్మట భర్త లేక పోయెనే యని నే నెంత యేడ్చితినో యాపరమాత్మునికే యెఱుక.

బైరా: సీతారామ్. జయసీతారామ్. భర్తకొఱకు భార్య యేడ్చిన యేడ్పులు విరాగినైన నాకు వినిపించుట యెందులకు? సంక్షేపముగాఁ జెప్పుమంటిని గాదా?

అన్న: మహాత్మా! క్షమింపుము. ఆతనిని బరదైవముగ భావించుకొని పరపురుషుని మనస్సుననైనఁ జేరనీయక వయస్సు వచ్చినతరువాత నిరువదిసంవత్సరములనుండి యథశ్శయన బ్రహ్మచర్యవ్రతములచే శ్రీరామచంద్రపాదారవిందభక్తిచే విరాగిజనపూజచే సద్వ్రతాచరణముచేఁ గాలక్షేపమును జేయుచున్నాను. మహానుభావా! నాకింతకంటె సులభతారకమైన మార్గమేదైన బోధించి రక్షింతురు గాక!

కాలికిఁ బాముచుట్టుకొనినప్పుడు నరుఁడు కాలి నెంతబింకముగ దులుపుకొనునో యామాటలు విని బైరాగి దేహమును మనస్సును నంతబింకముగ దులుపుకొని "జయ సీతారామ్" అని బిగ్గఱగ నఱచి చెకుముకిసంచి విప్పి "నాపూర్వబంధ మింక నీయుంగరము మూలమున రవంత మిగిలినట్లగపడుచున్నది. దీనిని నీవుతీసికొని నన్నురక్షింపు"మని యామెచేతిలో నాయుంగరమును జాఱవిడిచి "జయ సీతారామ్" అని కేకవైచి యాతఁడు పోఁబోవుచుండెను. "బ. రామనాథస్వామి అల్లుఁడగు కం. స్వామినాథరావునకు విశాఖా కాల

అన్నపూర్ణాదేవి నాథా! నాథా! అని యేడ్చుచు సన్న్యాసిని కౌఁగిలింపఁబోవుట

మందు" అను నక్షరము లుంగరముమీఁదఁ జూచుకొని కెవ్వున నార్చి, పోఁబోవువాని కెదురుగవచ్చి "నాథా! నాథా! ఎంతకాలమునకగపడితిరి." అని యేడ్చుచుఁ గౌఁగిలింపఁ బోయెను. వెనుకకుఁ దగ్గి మొగము మఱల్చి కుడిచేయి పైకెత్తి "జయసీతారామ్" అని గట్టిగ నఱచి "ఆఁగుము! ఒక్క యడుగైన ముందునకుఁ బెట్టకుము. నేనే నీభర్తను. అయిననేమి? నేను విరాగినై యుండుటకు సంకల్పించుకొంటిని. నీవు నాకేల?" యని తిరుగఁ బోఁబోవుచుండఁగ "నేనుగూడ మీతో వచ్చెదను. నావలన మీతపస్సునకు విఘ్నమెంత మాత్రమును రానీయను" అని కూడఁ గూడఁ బోవసాగెను.

"నీవు పుణ్యశీలవు. బుద్ధిమంతురాలవు. నీవు చేయుచున్న విరాగిజనపూజ మిక్కిలి మంచిది. శ్రీరామచంద్రమూర్తి పాదధ్యానమున నీవు నాకంటె ముందుగాఁ దరింతువు. నీవు నాతో వచ్చి హిమాలయ ప్రాంతమునఁ జేయునదేదియును లేదు. నీవు నా భార్యవు కావునఁ జెప్పుచున్నాను వినుము. భర్తనైన నాయాజ్ఞ యిది. దీనికిఁ గట్టువడి నీవిచ్చట నుండకతప్ప"దని చెప్పుచు "జయజయ జయ సీతారామ్"అని యెగిరియెగిరి పరుగెత్తుకొనిపోయెను. అన్నపూర్ణమ్మ కొయ్యయై క్రిందఁ బడిపోయెను.

కొంతసేపటికిఁ దెలివితెచ్చుకొని యిట్లు తలపోసికొనెను:— "నాఁగవ యేటఁ బెండ్లి యేమి? ముప్పదిరెండవయేట భర్తకంటఁ బడుటయేమి? భర్తయని గుర్తించినక్షణముననే యాతఁడు మాయ మగుటయేమి? రామచంద్రమూర్తీ! నాభర్త యిట్లు కానఁబఱచు టెందులకు? మెఱపుమెఱసిన వెంటనే కల్గు గాఢాం

ధకారమున నన్నుఁ ద్రోయుట యెందులకు?
ఆహాహా! రామచంద్ర ప్రభూ! ఎందులకైన
దగిన వాఁడవయ్య:—

సీ. హరువిల్లు తుత్తుము రౌనట్లు విఱిచియు
నీశు స్థాపించి పూజించినావు,
ధారుణీపతివయ్యు ధారుణీసంజాత
బహుసంతసమునఁ జేపట్టినావు,
ఇంద్రాదిసురరక్షకిలను జన్మించియు
నింద్రజు తల నూడ నేసినావు,
తరుణికై రావణుఁ బరిమార్చియు సతి
వనవీథిఁ ద్యజియించివైచినావు
ఏఘనుండైన నిట్లాచరించు నొక్కొ-
ఎటులో చేసినఁ గీర్తి దక్కించుకొనునె
దైవమవు కాన ధాటితో దాఁటిపోయి
తయ్య! రామయ్య! నిన్ను నేమందునయ్య!

(భారతి - మాసపత్రిక - ఏప్రిల్, 1924)

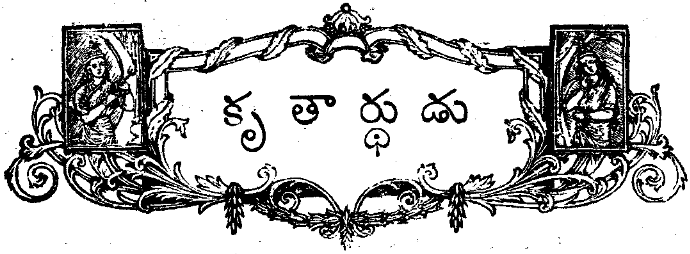

కృతార్థుడు

వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రి గారు

కనువిందుగూర్చు చక్కఁదనమ్ము, పొంగారు పాలఁబోలిన వయఃప్రాభవమ్ము
శీలవిద్యారూపశాలిని కులకాంత, సంతాన మిత్ర బాంధవ సమృద్ధి
విజ్ఞానసంపత్తి వెలయించు వైదుష్య, మిష్టభోగార్హ మీ హితధనమ్ము
ఉద్యత్పరిజ్ఞాన యోగసామర్థ్యమ్ము, పరమార్థనిశ్చయాభయవినోద

గీ. మెసఁగి పొసఁగి పొంపిరివోవ నెల్ల వేళ, నల్ల నుల్లాసజలధి నోలాడువాఁడు
వాఁడుపో వాఁడుపోవని వన్నెవాఁడు, సర్వసంపూర్ణపురుషార్థసార్థవహుఁడు.